

Φίλοι Μουσικόφιλοι
Μουσικοπαιδαγωγικό Πρόγραμμα
για παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας

Το βιβλίο του εκπαιδευτικού-εμπνευστή
επίπεδα 1 & 2

ΝΙΚΟΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

Φίλοι Μουσικόφιλοι

Μουσικοπαιδαγωγικό Πρόγραμμα
για παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας

Το βιβλίο του εκπαιδευτικού-εμπυκτωτή
επίπεδα 1 & 2

Ένας οδηγός
με προ-σχέδια και προτάσεις βασικής μουσικής παιδείας
για την οργάνωση και εφαρμογή ετήσιου ή διετούς προγράμματος
32 μουσικών εργαστηρίων ανά επίπεδο

Θεσσαλονίκη 2020

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και από τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η χωρίς γραπτή άδεια του συγγραφέα, κατά οποιονδήποτε τρόπο ή οποιοδήποτε μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο), αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου. Ωστόσο, σύμφωνα με την επιθυμία του συγγραφέα, επιτρέπεται για εκπαιδευτικούς και μόνο σκοπούς, η φωτοανατύπωση αποκλειστικά των σελίδων του Παραρτήματος που περιέχουν τις παρτιτούρες των τραγουδιών.

Φίλοι Μουσικόφιλοι

Μουσικοπαιδαγωγικό Πρόγραμμα για παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας.
Το βιβλίο του εκπαιδευτικού-εμπυχωτή. Επίπεδα 1 & 2.

Νίκος Θεοδωρίδης

Α' έκδοση: 2020
Θεσσαλονίκη

ISBN: 978-618-83465-4-3

(c) Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε.Ε.Μ.Ε.)
(c) Νίκος Θεοδωρίδης

Εικονογράφηση και επιμέλεια εξωφύλλου: Γιάννης Οικονόμου
Σελιδοποίηση και τυπογραφικός έλεγχος: Γιάννης Οικονόμου & Δήμητρα Κόνιαρη
Εκτύπωση-βιβλιοδεσία: Cory City

Έκδοση: Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε.Ε.Μ.Ε.)
www.eeme.gr
info@eeme.gr

*Στην Παυλίνα Καραδήμου-Λιάτσου
και σε όλους τους δασκάλους και συνεργάτες
που μας εμπνέουν*

*στους μουσικοπαιδαγωγούς,
στους εκπαιδευτικούς-εμπυχωτές
στους μικρούς και μεγάλους μαθητές μου
και σε όλους τους φίλους μουσικόφιλους
που με δίδαξαν και ακόμη με διδάσκουν.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΕΛΙΔΩΝ ΦΜ1 ΚΑΙ ΦΜ2 ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ Ε-Ε	10
ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΑ	15
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	17
ΑΝΤΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ	21
1. Η Ταυτότητα του μουσικοπαιδαγωγικού προγράμματος - διδακτικού πακέτου ΦΜ	21
2. Φιλοσοφικές αρχές και γενικές επιρροές του προγράμματος ΦΜ	21
3. Το διδακτικό προφίλ, τα εφόδια και ο ρόλος του μουσικοπαιδαγωγού και του Ε-Ε	26
4. Το περιεχόμενο και οι δραστηριότητες των σύγχρονων προγραμμάτων μουσικής (Τι)	30
5. Η φωνή και το τραγούδι	33
6. Λειτουργικές οδηγίες και προτάσεις για τον Ε-Ε, κατά την εφαρμογή του προγράμματος ΦΜ	44
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΦΙΛΟΙ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΙ 1 (ΦΜ1)	51
ΕΝΟΤΗΤΑ Α (ΦΜ1: 1-7) ΓΝΩΡΙΜΙΑ, ΟΜΑΔΑ, ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ, ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	55
ΦΜ1: Εργαστήρι 1 - Γνωριμία, όργανα της τάξης	56
ΦΜ1: Εργαστήρι 2 - Ενεργοποίηση, έκφραση, εξερεύνηση	61
ΦΜ1: Εργαστήρι 3 - Ομάδα, ηχο-εξερεύνηση	66
ΦΜ1: Εργαστήρι 4 - Χροιά, γραφική, φωνή και διαστήματα	71
ΦΜ1: Εργαστήρι 5 - διάδοση και χροιά του ήχου	76
ΦΜ1: Εργαστήρι 6 - Παύση, Συμβολισμοί του μουσικού κώδικα	81
ΦΜ1: Εργαστήρι 7 - Αναπνοή, φωνή	85
ΕΝΟΤΗΤΑ Β (ΦΜ1: 8-14) ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ - ΑΚΡΟΑΣΗ, ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΗΧΟΥ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ	91
ΦΜ1: Εργαστήρι 8 - Ένταση	92
ΦΜ1: Εργαστήρι 9 - Τέμπο	96
ΦΜ1: Εργαστήρι 10 - Διάρκεια	100
ΦΜ1: Εργαστήρι 11 - Ρυθμός και βασικά ρυθμικά μοτίβα	104
ΦΜ1: Εργαστήρι 12Α - Νέα Ρυθμικά μοτίβα 2/4 (ή 4/4)	108
ΦΜ1: Εργαστήρι 13 - Τονικό Ύψος, Μεταλλόφωνο, Φωνή	113
ΦΜ1: Εργαστήρι 14 - Οι νότες στο πεντάγραμμο, με γραφικές και με χρώματα	119
ΕΝΟΤΗΤΑ Γ (ΦΜ1: 15-25) ΕΚΤΕΛΕΣΗ, ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΟΦΩΝΟ, ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	123
ΦΜ1: Εργαστήρι 15 - Ο Κούκος (1), Σολ-Μι στο μεταλλόφωνο και στη φωνή	124
ΦΜ1: Εργαστήρι 16Α - Ηχοϊστορία δάσους, επανάληψη Κούκου (2), Ακρόαση	129
ΦΜ1: Εργαστήρι 17 - Νότα Λα, Διάστημα 4ης και Τσαφ-τσουφ, αξελεράντο-ριταρτάντο	133
ΦΜ1: Εργαστήρι 18 - Παιχνίδια στη Ρε & στο διάστημα 4ης, κρεσέντο-ντεκρεσέντο, γραφική βροχή	137
ΦΜ1: Εργαστήρι 19 - Η μέλισσα, διάστημα 4ης, γκλισάντο-κλάστερ	142
ΦΜ1: Εργαστήρι 20 - Μέλισσα (2), Νότα Ντο, πεντατονική, επανάληψη εννοιών	146
ΦΜ1: Εργαστήρι 21 - Ανεβαίνω τα σκαλάκια (1), μείζονες και ελάσσονες κλίμακες	150
ΦΜ1: Εργαστήρι 22 - Ο Γιαννιός (1), φράσεις, διαστήματα 2ας	154

ΦΜ1: Εργαστήρι 23 - Γιαννιός (2), Ηχοϊστορία, Μεταφορά, Βήματα-πηδήματα, Όμοιο-παρόμοιο-διαφορετικό	157
ΦΜ1: Εργαστήρι 24 - Φεγγαράκι μου λαμπρό (1), Διάστημα 5ης, Φόρμα, διαστήματα	160
ΦΜ1: Εργαστήρι 25 - Ορχήστρα-χορωδία στο Φεγγαράκι (2), Θέμα και παραλλαγές	164
ΕΝΟΤΗΤΑ Δ (ΦΜ1: 26-32) ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ	169
ΦΜ1: Εργαστήρι 26 - Τι χαρά (1), ΑΒΑ', Συναισθήματα	170
ΦΜ1: Εργαστήρι 27 - Τι χαρά (2), Ηχοϊστορία θάλασσας, Επαναλήψεις	174
ΦΜ1: Εργαστήρι 28 - Ο Πέτρος και ο λύκος (1), Ακρόαση, Οργανογνωσία	177
ΦΜ1: Εργαστήρι 29 - Ο Πέτρος και ο λύκος (2), Ηχοϊστορία	179
ΦΜ1: Εμβόλιμο Εργαστήρι 30/16B - Κούκος και Αλαλί την Άνοιξη	181
ΦΜ1: Εμβόλιμο Εργαστήρι 31/12B - Παιχνίδια με ρυθμό (1)	185
ΦΜ1: Εμβόλιμο Εργαστήρι 32 - Παιχνίδια με ρυθμό(2)	189
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΦΙΛΟΙ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΙ 2 (ΦΜ2)	193
ΕΝΟΤΗΤΑ Α (ΦΜ2: 1-8) ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ - ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟ 2ο ΕΤΟΣ	197
ΦΜ2: Εργαστήρι 1 - Χαιρετισμός, γνωριμία, κλίμα	198
ΦΜ2: Εργαστήρι 2 - Ομάδα, Νότες και χρώματα, βασικές έννοιες/στοιχεία	199
ΦΜ2: Εργαστήρι 3 - Ρυθμικά Μοτίβα, βασικά/εισαγωγικά τραγούδια	201
ΦΜ2: Εργαστήρι 4 - Οι περιπέτειες και η ηχοϊστορία του Γιαννιού	203
ΦΜ2: Εργαστήρι 5 - Παίζω μουσική πεντατονική (1)	205
ΦΜ2: Εργαστήρι 6 - Παίζω μουσική πεντατονική (2), φόρμα ροντό	207
ΦΜ2: Εργαστήρι 7- Σιγανός Ψιχαλισμός (1), παραδοσιακά όργανα, κλαρίνο	209
ΦΜ2: Εργαστήρι 8 - Σιγανός Ψιχαλισμός (2)	211
ΕΝΟΤΗΤΑ Β (ΦΜ2: 9-11) ΧΕΙΜΩΝΑΣ - ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ - ΓΙΟΡΤΕΣ	215
ΦΜ2: Εργαστήρι 9ΑΒ - Παγωνιά (1)	216
ΦΜ2: Εργαστήρι 10 - Κάλαντα Χριστουγέννων/Καλήν εσπέρα	219
ΦΜ2: Εργαστήρι 11 - Κάλαντα Χριστουγέννων ή/και Πρωτοχρονιάς	221
ΕΝΟΤΗΤΑ Γ (ΦΜ2: 12-20) ΑΠΟΚΡΙΑ - ΧΟΡΟΣ	225
ΦΜ2: Εργαστήρι 12 - Μπιμ μπαμ (1), νυκτά	226
ΦΜ2: Εργαστήρι 13 - Μπιμ μπαμ (2), μονόχορδο, παραδοσιακά έγχορδα με δοξάρι	229
ΦΜ2: Εργαστήρι 14 - Να ζήσεις (1) ή Χρόνια - χρόνια πολλά, 3/4	231
ΦΜ2: Εργαστήρι 15 - Τραγούδι γενεθλίων (2), είδη της φλογέρας και φωνής	233
ΦΜ2: Εργαστήρι 16 - Εισαγωγή στην αποκριά, είδη μουσικής, Το βαλσάκι (1)	235
ΦΜ2: Εργαστήρι 17 - Αποκριά, εισαγωγή στα είδη χορού, Το βαλσάκι (2), έγχορδα	239
ΦΜ2: Εργαστήρι 18 - Έθιμα της αποκριάς, μέτρα, ελληνικοί χοροί, Το πιπέρι (1)	242
ΦΜ2: Εργαστήρι 19 - Μέτρα, ελληνικοί χοροί, Μήλο μου κόκκινο (1)	246
ΦΜ2: Εργαστήρι 20Α - Μήλο μου κόκκινο (2), Χάλκινα και ξύλινα πνευστά, Κατασκευές, Μέτρα	249
ΦΜ2: Εργαστήρι 20Β - Πρόταση για μια αποκριάτικη γιορτή-πάρτι	254
ΕΝΟΤΗΤΑ Δ (ΦΜ2: 21-26) ΑΝΟΙΞΗ - ΠΑΣΧΑ	257
ΦΜ2: Εργαστήρι 21 - Ωδή στη χαρά (1)	258
ΦΜ2: Εργαστήρι 22 - Ωδή στη χαρά (2), ΑΒΑ, πιάνο-τσέμπαλο-πληκτροφόρα	261

ΦΜ2: Εργαστήρι 23 - Καμπάνα (1), κανόνας	264
ΦΜ2: Εργαστήρι 24 - Καμπάνα (2), διάστημα 4ης, κανόνας, αυτοσχέδιο όργανο καμπάνα	267
ΦΜ2: Εργαστήρι 25 - Πάνω στην κούνια (1), σόλο-τούτι, Πασχαλινά έθιμα	270
ΦΜ2: Εργαστήρι 26 - Πάνω στην κούνια (2), ΑΒ, Πάσχα	273
ΕΝΟΤΗΤΑ Ε (ΦΜ2: 27-32+1) ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ ΦΙΝΑΛΕ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ /ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΠΙΠΕΔΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΦΜ 1 & 2)	276
ΦΜ2: Εργαστήρι 27 - Νεραντζούλα (1), ΑΒ	278
ΦΜ2: Εργαστήρι 28 - Νεραντζούλα (2), ΑΒ, Ηχοϊστορία	280
ΦΜ2: Εργαστήρι 29 - Το τραγούδι της Ωραίας Κοιμωμένης	284
ΦΜ2: Εργαστήρι 30Α - Η ηχοϊστορία της Ωραίας Κοιμωμένης	287
ΦΜ2: Εργαστήρι 30Β - Η προετοιμασία της μουσικής παράστασης της Ωραίας Κοιμωμένης	289
ΦΜ2: Εργαστήρι 31 - Ακρόαση, η μουσική, οι λειτουργίες και τα είδη της	293
ΦΜ2: Εργαστήρι 32 - Ακρόαση, οργανογνωσία και προτιμήσεις οργάνων για ακρόαση ή εκμάθηση	298
ΦΜ2: Εργαστήρι 32+1 - Τα αγαπημένα της χρονιάς και μια μουσική συνέντευξη	304
ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΓΙΑ ΦΙΛΟΥΣ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΥΣ	307
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	309
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΝ Ε-Ε	321
1. Εποπτικό υλικό - Εικόνες	322
2. Παρτιτούρες ανέκδοτων τραγουδιών-παιχνιδιών για ΦΜ	347
3. Παρτιτούρες παραδοσιακών παιχνιδιοτραγουδιών	359
4. Παρτιτούρες συμπληρωματικού ρεπερτορίου τραγουδιών	367
5. Ηλεκτρονικό παράρτημα (παραπομπή)	393

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Με τον όρο "Εκπαιδευτικός-Εμπυχωτής" (Ε-Ε) εννοείται κάθε εκπαιδευτικός, εμπυχωτής, μουσικο-παιδαγωγός κ.λπ., που εφαρμόζει το πρόγραμμα.

ΦΜ: Φίλοι Μουσικόφιλοι
 ΜΤ: Μουσικό Τετράδιο
 ΜΣ: Μουσική Σελίδα
 ΑΠ: Αναλυτικό Πρόγραμμα

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΕΛΙΔΩΝ ΦΜ1 και ΦΜ2 ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ Ε-Ε

Εργ.	Οι σελίδες του Μουσικού Τετραδίου ΦΜ1	Εικόνες - Εποπτικό υλικό (Ε-Ε) στο παράρτημα	Παρτιτούρες του Ε-Ε στο παράρτημα
ΕΝΟΤΗΤΑ Α' (ΦΜ1: 1-7) - ΓΝΩΡΙΜΙΑ, ΟΜΑΔΑ, ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ, ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ			
1	Τα κρουστά της τάξης: Ξύλινα, μεταλλικά, μεμβρανόφωνα		Χαρωπά, Κοκοράκι
2	Το αγαπημένο κρουστό στο άδειο βαγόνι		Δείτε τ' άλογα, Πάρε δώσε, Αμπέμπα μπλομ, Ο Καρακατσάνης, Μάγισσα (Χαρωπά, Κοκοράκι)*
3α 3β/5β	Ήχοι στα δωμάτια του σπιτιού, Ηχοξερευνητές με ή χωρίς μικρόφωνο		Ατσού τσατσά, Πώς σε λένε-Μπες
4	Η γέφυρα με τα ίχνη των ήχων: Παιδί, μπουγατζής ή μπάλα;	Το αυτί και η ακοή	Οι δοκιμασίες του Γιαννιού, Ήταν δέκα, (Ατσού τσατσά, Μάγισσα, Χαρωπά, Κοκοράκι)
5α	Τα ηχοχρώματα των μουσικών οργάνων		(Πάρε δώσε, Δείτε τ' άλογα)
6	Παύση – αγάλματα	Κώδικες-σήματα Ινδιάνικα σινιάλα	Σόριντα, Νι χάο, Ψύλλος (Ήταν δέκα)
7	Αϋπνία με φωνές στην κατασκήνωση	Guardavoce/Melissa Vargas, Γκριμάτσες με φωνές	Kye kye kule
ΕΝΟΤΗΤΑ Β' (ΦΜ1: 8-14) - ΑΚΡΟΑΣΗ, ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΗΧΟΥ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ			
8α 8β	Ο Φόρτε Δυνατός και η Πιάνο Σιγανή Παιχνίδια με γραφικές της έντασης	Κυρκονίς/Γραφική έντασης Τρακάρισμα (Ηχοϊστορία Βροχής/ ΦΜ1:18)	(Kye kye kule)
9	Οι δύο μαέστροι: Ο Τέμπο Αλέγκρο - Γρήγορος και ο Αντάτζιο	Πίνακας τέμπο με ζώα	Το άγριο άτι
10	Ο Ήχος ο Κοφτός, ο Ήχος ο Μακρύς	Βρύσες, Φωνές Ινδιάνων, Εικόνα με διάρκεια ήχων	
11	Το ρυθμικό βήμα του Γίγαντα (Τά-α)	Καρτέλες αξιών, παύσεων και ρυθμικών μοτίβων	(Κοκοράκι)
12α 12β 12γ/31	Ο Γίγαντας, ο Ξυλοκόπος και ο Νάνος... Εν-δύο παροιμίες στο μεταλλόφωνο Τα έξι ρυθμικά μοτίβα, πίσω στο ΜΤ	Πάμε με ρυθμό κι ένας ως το οχτώ ή Στα κρουστά μαζί κι' ένας χαλαστής/ΦΜ1:32, Το ζάρι του ρυθμού, Φαγητορυθμοί/ ΦΜ1:31β	(Χαρωπά, Κοκοράκι, Μάγισσα, Πάρε δώσε, Δείτε τ' άλογα)
13α 13β	Η Πάνω Ψηλή και ο Κάτω Κάτω Χαμηλός Τα μουσικά μπουκάλια	(Μια παροιμία στο μεταλλό-φωνο)	
14	Οι νότες στο πεντάγραμμο σπίτι	Βάτραχος στο πηγάδι, Φωνές Ινδιάνων, Logothesis: Aktions, Για την ώρα, Συνθέσεις για φωνή. Τρακάρισμα	

*Σε παρένθεση παρατίθενται οι σελίδες που έχουν ήδη επαναληφθεί σε προηγούμενα εργαστήρια.

Εργ.	Οι σελίδες του Μουσικού Τετραδίου ΦΜ1 (συνέχεια)	Εικόνες - Εποπτικό υλικό (Ε-Ε) στο παράρτημα	Παρτιτούρες του Ε-Ε στο παράρτημα
ΕΝΟΤΗΤΑ Γ' (ΦΜ1:15-25) - ΕΚΤΕΛΕΣΗ, ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΟΦΩΝΟ, ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ			
15α 15β	Ο Κούκος Το κλειδί του Σολ και οι νότες Σολ, Μι με χρώματα, στο πεντάγραμμο και στο μεταλλόφωνο	(Η ιστορία του Βατράχου, βλ. ΦΜ1:14)	Ο Καρακατσάνης (Αμπέμπα, Η μικρή Ελένη, Μάγισσα κ.ά., Πάρε δώσε)
16Α	Ηχοϊστορία δάσους με μια λάμψη στη σπηλιά	Ξύλινα πνευστά, Φλογέρες	Σαν τα πουλιά, Σι μαριό, (Ο Καρακατσάνης, Αμπέμπα, Ήταν δέκα)
17α 17β	Μελωδικά μοτίβα: κούκου και τσαφ-τσοφ & η νότα Λα Φτιάχνουμε αυτοσχέδια κρουστά: μαράκες, τύμπανα		Καλημέρα, Βρέχει-βρέχει, Το αυτοκινητάκι, Η κουκουβάγια, Το ελάφι, Παντρεύουνε τον κάβουρα (Ατσού, Ήταν δέκα)
18α 18β	Η ηχοϊστορία της βροχής που έρχεται και φεύγει Βρέχει- βρέχει στη νότα Ρε	Παιχνίδια με τέμπο και ένταση στο πιατίνι/ΦΜ2:8	(Καλημέρα, Το αυτοκινητάκι, Βρέχει-βρέχει, Χαρωπά, Κοκοράκι, Το άγριο άτι)
19α 19β	Η μέλισσα Θυμάσαι τα σύμβολα του πίνακα γκλισσάντο- κλάστερ,...	Ηχοϊστορία με .. φαντασία, Εικαστικοί Πίνακες: Καντίνσκυ, Miro, klee, Khalil (Φωνές Ινδιάνων, Logothetis: Συνθέσεις για φωνή, Aktionen)	(Καλημέρα, Ατσού, Βρέχει-βρέχει, Γύρω-γύρω, Χαρωπά, Κοκοράκι)
20	Ασκήσεις - παιχνίδια στη νότα Ντο και στην πεντατονική	(Παιχνίδια στο πιατίνι με ένταση, τέμπο)	Κυνηγητός, Οι νότες είναι εφτά (Νι χάο, Ατσού, Βρέχει, Ψύλλος, Η μικρή Ελένη)
21α 21β	Ανεβαίνω τα σκαλάκια Το χρωματιστό μεταλλόφωνο-Ενδεικτ. οδηγός (πίσω)	Φωνομimικά σύμβολα (Παιχνίδια με γραφικές της έντασης, Ο βάτραχος)	(Ήταν δέκα)
22	Ο Γιαννιός	(Θυμάσαι τα σύμβολα;)	(Δείτε τ' άλογα)
23	Η ηχοϊστορία του Γιαννιού		(Ατσού)
24α 24β	Φεγγαράκι μου λαμπρό Φόρμα ΑΒΑ	Φεγγαράκι με κουτάκια	Ένα λεπτό κρεμμύδι, Δεν περνάς (Ατσού, Οι δοκιμασίες του Γιαννιού)
25	Ζωγραφιστές και γραφικές παραλλαγές στο Φεγγαράκι	Καντίνσκυ: color-study (θέμα και παραλλαγές)	Δεν περνάς, (Οι δοκιμασίες του Γιαννιού, Κye kye kule)
ΕΝΟΤΗΤΑ Δ' (ΦΜ1: 26-32) - ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ ΦΙΝΑΛΕ			
Δ-26	Τι χαρά	(Φόρμα ΑΒΑ, Φωνομimικά σύμβολα)	
27	Μια μέρα στη θάλασσα με ήχους και γραφικές		(Ήταν δέκα, Κye kye Kule)
28α 28β	Ο Πέτρος και ο λύκος και οι άλλοι ήρωες Έτσι ο Πέτρος, έτσι ο λύκος		(Ατσού)
29	Η ηχοϊστορία του Πέτρου και του λύκου με κρουστά ...		(Ατσού)
30/16β	Αλαλί		Τα κάλαντα του Μάρτη, Η μικρή Ελένη, Γύρω-γύρω (Σαν τα πουλιά)
31α 31β	Το ζάρι του ρυθμού Φαγητορυθμοί	(Τα έξι ρυθμικά μοτίβα 2/4)	Μάγισσα, (Πως σε λένε - Μπες, Δείτε τ' άλογα, Χαρωπά, Κοκοράκι)
32α 32β 32γ	Ρυθμοί 4/4 για κρουστά, σε ομάδες Πάμε με ρυθμό κι ένας ως το οχτώ + χαλαστής Όλοι άλφα στο ροντό κι ένας σόλο ως το οχτώ	(Ινδιάνικα σινιάλα)	Όχι δε χωριζόμαστε (Κye kye kule, Πάρε δώσε, Δείτε τ' άλογα)
32+1	Εμβόλιμη σελίδα: Καλήν εσπέρα (βλ.ΦΜ2:10)		

Εργ.	Οι σελίδες του Μουσικού Τετραδίου ΦΜ2	Εικόνες - Εποπτικό υλικό (Ε-Ε) στο παράρτημα	Παρτιτούρες του Ε-Ε στο παράρτημα
ΕΝΟΤΗΤΑ Α' (ΦΜ2:1-8): ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ - ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟ 2ο ΕΤΟΣ			
1	Νότες - μπαλόνια με χρώματα		(Πώς σε λένε - Μπες, Κγε κγε κυλε, Κοκοράκι, Πάρε δώσε, Ήταν δέκα, Δείτε τ' άλογα, Το άγριο άτι)
2	Ανεβαίνω τα Σκαλάκια	(Ηχοι στα δωμάτια του σπιτιού, Ηχοεξερευνητές με ή χωρίς μικρόφωνο)	Οι νότες είναι επτά (Αμπέμπα μπλομ, Η μικρή Ελένη, Ο Καρακατσάνης, Χαρωπά, Κοκοράκι, Δείτε τ' άλογα, Ήταν δέκα)
3	Βασικά Ρυθμικά μοτίβα: Γίγας, Ξυλοκόπος, Νάνος		(Καλημέρα, Φεγγαράκι)
4α 4β	Ο Γιαννιός Το ζάρι του ρυθμού	(Η ηχοϊστορία του Γιαννιού / ΦΜ1:24, Μια μέρα στη θάλασσα, Έργα Λογοθέτη ή Φωνές ινδιάνων /ΦΜ1:10, 19, Το ζάρι του ρυθμού κ.ά.)	Οι δοκιμασίες του Γιαννιού (Φαγητορυθμοί, Φεγγαράκι)
5α	Παίζω μουσική πεντατονική		(Σόριντα/Γεια σας γεια, Νι χάο)
6	Παίζουμε μαζί - Ροντό με ρυθμούς και ζωγραφιές		(Σόριντα/Γεια σας γεια, Νι χάο)
7α 7β	Ο Πέτρος και ο λύκος και οι άλλοι ήρωες Έτσι ο Πέτρος, έτσι ο λύκος (Φτιάχνουμε αυτοσχέδια κρουστά: μαράκες κ.ά.)	(Ηχοϊστορία βροχής)	(Ατσού)
8α	Τα ξύλινα πνευστά	Παιχνίδια στο πιατίνι με ένταση & τέμπο (Ηχοϊστορία βροχής, Παιχνίδια με την ένταση)	(Ατσού)
ΕΝΟΤΗΤΑ Β' (ΦΜ2:9-11): ΧΕΜΩΝΑΣ - ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ			
9α 9β	Παγωνιά Φόρμα ΑΒΑ	(Το ζάρι του ρυθμού, ΑΒΑ, βλ. ΦΜ1:20β ή ΦΜ2:17β, φωνομικά σύμβολα)	Χιόνισε
10	Καλήν εσπέρα		
11	Αρχιμηνιά	Τρία χτυπήματα (βλ. παραπομπή)	(Σαν τα πουλιά, Πάρε δώσε)
ΕΝΟΤΗΤΑ Γ' (ΦΜ2:12-20): ΑΠΟΚΡΙΑ - ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΧΟΡΟΣ			
12α 12β	Μπιμ μπαμ Νυκτά έγχορδα		(Το άγριο άτι, Το ζάρι του ρυθμού βλ. ΦΜ1:31β)
13α 13β	Μονόχορδο Παραδοσιακά έγχορδα με δοξάρι	Τέμπο σε κύκλο	
14α 14β	Να ζήσεις Χρόνια, χρόνια πολλά		
15α 15β 15γ	Φλογέρες και φωνές Να ζήσεις με γραφική εικόνων/εικονοσύμβολα Χρόνια πολλά με γραφική εικόνων		
16α 16β	Το βαλσάκι Όργανα, ορχήστρες και είδη μουσικής		
17α 17β 17γ	Έγχορδα της ορχήστρας - Η οικογένεια βιολιού Αυτοσχέδιο πολύχορδο (ή μονόχορδου) Ζωγραφική σε φόρμα ΑΒΑ με σχήματα		
18	Το πιπέρι	Ρυθμοί, τραγούδια και χοροί με μέτρο / ΦΜ2:18β	(Το άγριο άτι, Κυνηγτός)
19	Μήλο μου κόκκινο	Ρυθμοί, τραγούδια και χοροί με μέτρο	Παντρεύουμε τον κάβουρα
20α 20β	Χάλκινα πνευστά Κατασκευή αυτοσχέδιων πνευστών	(Αυτοσχέδιος ζουρνάς και άλλα πνευστά για το αποκριάτικο πάρτι)	Λεμονάκι, Μια γριά, Χορέψετε, Τι ήθελα και σ' αγαπούσα, Που πας αφέντη μέρμηγκα (Κυνηγτός)

Εργ.	Οι σελίδες του Μουσικού Τετραδίου ΦΜ2 (συνέχεια)	Εικόνες - Εποπτικό υλικό (Ε-Ε) στο παράρτημα	Παρτιτούρες του Ε-Ε στο παράρτημα
ΕΝΟΤΗΤΑ Δ' (ΦΜ2:21-26): ΑΝΟΙΞΗ, ΠΑΣΧΑ			
21	Ωδή στη χαρά		Κάλαντα του Μάρτη, Ψέματα, Συννεφούλα, Μία η άνοιξη, Κουκουβάγια, Βάτραχοι, Το δαχτυλίδι κ.ά.
22α 22β	Το πιάνο, το τσέμπαλο & άλλα ηλεκτροφόρα Το κλειδί του Σολ (βλ. ΦΜ1: 15β)	(Φόρμα ΑΒΑ)	
23	Η καμπάνα με σχοινί		(Καλημέρα/καλησπέρα)
24α 24β	Καμπάνες, καμπανάκια και αυτοσχέδια καμπάνα Γραφική και ρυθμός Καμπάνας		
25	Πάνω στην κούνια		(Καλημέρα/καλησπέρα)
26α 26β	Γραφική και Ρυθμός Τσικιτσέλα Σαντούρι, κανονάκι	(Ρυθμοί, τραγούδια και χοροί με μέτρο ΦΜ2:18β, Πολύχορδο)	(Το δαχτυλίδι κ.ά.)
ΕΝΟΤΗΤΑ Ε' (ΦΜ2:27-32+1): ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ ΦΙΝΑΛΕ Ή ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ			
27	Νεραντζούλα		(Κγε κγε kule, Ήταν δέκα)
28	Ηχοϊστορία - Ήλιος, κύμα, θάλασσα	Βαρκούλα, κατασκευή (φόρμα ΑΒΑ, Όλοι άλφα στο ροντό/ΦΜ1:32γ)	Καλοκαίρι μου μυρίζει, Γλυκό καλοκαιράκι, Βγαίνει η Βαρκούλα, Που πας αφέντη μέρμηγκα (Οχι δεν χωριζόμαστε, Κγε κγε kule, Χαρωπά, Ήταν δέκα)
29	Το τραγούδι της ωραίας κοιμωμένης		
30α 30β	Η ηχοϊστορία της ωραίας κοιμωμένης Χαρτοκοπτική με τις φιγούρες του παραμυθιού		
31	Η Μουσική και τα είδη της - Η διάταξη της συμφωνικής ορχήστρας		
32α 32β	Προτιμήσεις οργάνων για ακρόαση και εκτέλεση Οικογένειες μουσικών οργάνων	(βλ. ΦΜ2:13β - Παραδοσιακά έγχορδα με δοξάρι, ΦΜ2:16β - Όργανα, ορχήστρες και είδη μουσικής, ΦΜ2:20α - Χάλκινα πνευστά, ΦΜ2:26α - Σαντούρι, κανονάκι, ΦΜ2:31 - Συμφωνική ορχήστρα κ.ά.)	Έι φιλαράκι, Ο κιθαρίστας (Χαρωπά, Μάγισσα, Κγε κγε kule, Δεν περνάς, Δείτε τ' άλογα)
32+1	Η δική σου ορχήστρα	Μια μουσική συνέντευξη με τα αγαπημένα της χρονιάς Τα στοιχεία της Μουσικής	(Το άγριο άτι, Ήταν δέκα)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Στους πίνακες δεν συμπεριλαμβάνονται τα *Τραγουδοπαιχνίδια* και οι *Τραγουδοχοροί* που προτείνονται στα εργαστήρια του προγράμματος ΦΜ καθώς οι παρτιτούρες και τα ηχογραφήματά τους συμπεριλαμβάνονται στις ομώνυμες εκδόσεις